

Nr 1061

Av herr Nilsson i Östersund m. fl., om lagstadgat skydd för landskapsbilden vid skogsavverkning.

(Lika lydande med motion nr 896 i Första kammaren)

I den miljövärdsdebatt som förs med allt större skärpa har uppmärksamheten riktats mot de skadeverkningar för naturvärden och människan som en ohämmad exploatering av våra naturtillgångar kan komma att medföra. Frågor av denna art kommer ständigt att aktualisera nya, berättigade krav på en skärpning av lagstiftningsskyddet för att undvika en fortgående miljöförstöring som kan vålla skador, vilka är svåra att reparera under överskådlig tid.

Vi vill peka på ett område som hittills föga uppmärksamats i miljödebatten men där riskerna för en omfattande miljöförstöring blir alltmer uppenbara. Vi syftar på återverkningarna av de moderna avverkningsmetoder som används inom det svenska skogsbruket. Våra skogstillgångar är utsatta för en mycket hård exploatering, maskiner sätts in på både avverknings- och transportsidan, vilket i sin tur medfört omfattande förändringar inom skogsbruket. Man övergår alltmera från gallringshuggning till stora koncentrerade avverkningar med total avhuggning. Resultatet blir att vidsträckta kalytor uppstår, vilka utökas för varje avverkningssäsong. Denna form av miljöförstöring har ohämmat fått fortgå ganska länge utan att den berörts i miljödebatten eller blivit föremål för lagstiftningarnas uppmärksamhet.

Vi är visserligen införstådda med att sådana avverkningsmetoder kan vara motiverade inom ett högrationellt skogsbruk med dess krav på effektivitet och ökad konkurrenskraft. Men dessa marknadsekonomiska krav bör ändå inte få tolkas så extremt att vi tillåter en hämningslös skövling av naturtillgångarna utan hänsyn till det allmännas intressen och den bofasta befolkningens berättigade anspråk på en beboelig miljö. De bör så långt som möjligt genom lagstiftning skonas mot den förfulning av landskapet som uppstår när kalhuggningarna når fram till byar och vägar och de finner sig bo i ett skövlat område, som det kan ta decennier att återställa.

I vissa trakter inom skogslänen, speciellt i Norrland, är detta redan ett faktum. Landskapsbilden har förändrats till oigenkännlighet eller hotas att förändras i den riktningen. Hundratals hektar skog omkring vägar och

byar har kalhuggits, tydliga klimatförsämringar har iakttagits, skyddet mot de kalla vindarna är borta och djurlivet har åsamkats skador. Ur estetiska och andra synpunkter är detta ett vida större problem än den omdiskuterade »nedbuskningen» av viss nedlagd åkermark. Vad befolkningen i dessa trakter upplever i sin omgivning är närmast att likna vid ett sterilt »månlandskap» — det enda arv som skogsägarna lämnat kvar åt den bofasta befolkningen. Helt naturligt skapar detta olust och vantrivsel. För turister och andra resande gör naturförstörelserna kring bebyggda trakter och färdvägar ett beklämmande intryck. Om denna utveckling ohämmat får fortsätta finns det risk för att vi snart får uppleva en ny variant av det illa beryktade »baggböleriet», vilketets främsta kännetecken var att skogen skövlades på milsvida arealer för att tillgodose det privata vinstintresset.

Vi anser alltså att skogsägarna genom ändrad lagstiftning bör åläggas att ta ökad hänsyn till naturvårdens krav samt befolkningens och turismens intressen vid avverkningar intill vägar och bebyggda trakter samt andra platser där det finns ett allmänt intresse av att skydda landskapsbilden mot ingrepp av antydd art. Detta bör ske innan exploateringen av en av våra främsta naturtillgångar drivs så långt att skadorna blir alltför svåra att reparera.

Ett sådant lagstiftningsskydd skulle exempelvis kunna åstadkommas genom att skogsägarna ålägges att vid avverkningar spara vissa skogsbestånd intill allmän bebyggelse eller väg och genom gallringar och andra åtgärder nogsamt vårda dessa bestånd. På samma sätt som vi genom lagstiftning infört ett skydd för våra grusåsar så att inte alltför fula sår ska rivas upp i naturen genom grustäkter bör även skogsägarna kunna tåla en lagstiftning av liknande art, där allmänhetens intressen tillvaratages och skyddas gentemot en alltför hänsynslös exploatering av skogstillgångarna. Eventuellt kan åsyftat skydd för landskapsbilden åstadkommas i analogi med vad som enligt 23 § naturvårdslagen gäller för täkt av sten, grus, sand, jord eller torv.

Med hänvisning till vad som ovan anförts anhåller vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om prövning av en sådan ändring i lagstiftningen att skydd för landskapsbilden vid skogsavverkning skapas.

Stockholm den 28 januari 1970

Birger Nilsson (s)

Sven Lindberg (s)

Arne Nygren (s)

i Östersund

Karl-Erik Häll (s)

V. Wikner (s)

B. Sundelin (s)